

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою ДНУ «Інститут
модернізації змісту освіти»
(протокол № 3 від 28 березня 2023 року)

Голова Вченої ради

Юрій САФОНОВ

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«28» березня 2023 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ДНУ «Інститут
модернізації змісту освіти»

Світлан БИЖЕНКОВ

(підпис)

(ім'я, прізвище)

«28» березня 2023 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

«Інфомедійна грамотність: аргументовані діалоги»

галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка
назва відповідно до ліцензії

спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
цифр та назва галузі знань

категорія слухачів: педагогічні працівники
назва категорії слухачів

Рецензенти:

А. Г. Галкіна, методистка Освітнього Хабу міста Києва КНП «Освітня Агенція міста Києва», доктор філософії в галузі психології.

Н. І. Гущина, кандидат педагогічних наук, доцент

Розробники курсу

Ганна Новицька, учитель-методист української мови та літератури, спеціалістка вищої категорії, регіональна координаторка проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» IREX.

Олена Тараненко, менеджерка з розвитку потенціалу проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» IREX, кандидат філологічних наук, доцент.

Олена Гайдамака, начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук, старший дослідник.

Пояснювальна записка

Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Інфомедійна грамотність: аргументовані діалоги» (далі - Програма) розроблено з урахуванням необхідності формування і розвитку мовно-комунікативної компетентності педагогічних працівників в контексті нових викликів інформаційного медіапростору, формування їх здатності критично мислити в процесі роботи з інформаційними джерелами, протидіяти інформаційним викликам сьогодення.

Програма побудована на принципах забезпечення безперервного професійного розвитку та підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Спрямованість Програми – удосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, формування здатності критично мислити та протидіяти інформаційним викликам сучасного медіапростору задля ефективного здійснення освітньої діяльності та забезпечення її організаційно-методичної складової за дистанційною формою навчання.

У сучасних умовах активного заповнення медіапростору та застосування дистанційного навчання з використанням різноманітного контентом критичне мислення та здатність протидіяти мікроагресіям з боку різних медіапродуктів та повідомлень набуває особливого значення. Це дає змогу реагувати на них розумно та відповідально. Саме тому актуальними і необхідними для педагогічних працівників є формування навичок розуміння того, як будуються медіатексти, з якою метою вони створюються, розрізнити факти та думки; використовувати інструменти для протидії мовній агресії тощо.

Мета Програми: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, підвищення їх професійного рівня щодо активного розвитку мовно-комунікативної компетентності й готовності здійснювати комунікативний спротив інформаційним викликам сьогодення.

Основні завдання Програми:

- сприяння особистісному та професійному розвитку слухачів/слухачок на основі актуалізації їхнього професійного і життєвого досвіду відповідно до вимог суспільства, чинного законодавства щодо професійних компетентностей педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти;
- формування здатності свідомо і критично орієнтуватися в сучасному медіапросторі; аналізувати й оцінювати медіаповідомлення; навички системного аналізу інформації (зокрема, медіаінформації), її об'єктивного оцінювання;
- формування і розвиток інформаційної культури педагогічних

працівників, навичок застосування різних комунікативних інструментів; знаходження оптимальних шляхів толерантної комунікативної протидії мовній агресії;

- поглиблення розуміння принципів побудови публічної риторики; можливостей і виражальних можливостей ведення діалогу, зокрема в частині протидії мовній агресії;

- мотивація слухачів/слухачок до постійного професійного розвитку через неперервну освіту, самоосвіту, критичне осмислення результатів власної діяльності.

Програма розрахована на 15 годин (0,5 кредита СКТС), з них 3,5 години лекційних занять, що розкривають різні аспекти професійної діяльності слухачів/слухачок та спряють реалізувати індивідуальну освітньо-професійну траєкторію розвитку освітян, розвинути їх мовно-комунікативні компетентності. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється за дистанційною формою та передбачає практичну (7 годин) та самостійну роботу (4,5 години), що включає елементи педагогічного стажування та підсумкове тестування.

Навчально-методичним забезпеченням Програми є інтерактивні лекції, навчальні матеріали, практичні заняття, самостійна робота слухачів/слухачок з використанням рекомендованих літературних та інформаційних джерел, можливостей дистанційного навчання (відеолекції, друковані матеріали тощо)

Перелік компетентностей слухача/слухачки

Загальні	<p><i>Відкритість до змін</i> Здатність критично оцінювати фактори супротиву змінам і системно здійснювати їх усунення. Здатність ініціювати зміни та забезпечувати їх імплементацію та підтримку. <i>Академічна доброчесність</i> Здатність коректного застосування / посилання / цитування різних джерел інформації <i>Інноваційність</i> Здатність продукувати нові ідеї, формулювати аргументовані висновки у сфері професійної діяльності. Здатність організовувати, згуртовувати колектив учнів в освітньому процесі, здійснювати конструктивний і позитивний вплив у професійному оточенні задля досягнення спільних цілей.</p>
Професійні	<p><i>Мовно-комунікативна</i> Здатність володіти системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності.</p>

	<p>Здатність дотримуватися правильності, точності, змістовності, доречності, багатства, виразності, доцільності у висловленні думки.</p> <p>Розуміння особливостей мовленнєвого етикету з урахуванням інформаційних викликів сьогодення; сформовані навички використання інструментів для протидії мовній агресії.</p> <p>Здатність уміти вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування; розвинені вміння вибирати та застосовувати різні комунікативні стратегії для досягнення аргументованого мовлення.</p> <p>Здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій).</p>
--	--

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

освітньої програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників
«Інфомедійна грамотність: аргументовані діалоги»

№	Назви тем	Кількість годин			
		Лекції	Практична робота	Самостійна робота	Усього
1	Вступ. Постановка проблеми: «Який канал інформації є найважливішим у сучасному світі» та її зв'язок із повсякденним життям. Визначення особистих факторів, що сприяють/шкодять веденню успішних діалогів та розвитку комунікативної толерантності.	0,5	0,5	0	1
2	Поняття «діалог». Компоненти діалогічного мовлення. Різновиди діалогів. Дискусія, Суперечка, Дебати.	0,5	0,5	0,5	1,5
3	Фактори, що роблять промову переконливою. Робота з текстом промови Ніка Вуйчича. Побудова аргументів до запропонованих тез.	0	1	0,5	1,5
4	Методи ведення переконливої мовної аргументації: фундаментальний метод, метод суперечностей, метод порівняння, метод «Так, але», метод хибної	0,5	0	0,5	1

	підтримки, метод бумерангу. Практичне застосування методів ведення переконливої мовної аргументації у процесі роботи з текстами.				
5	Мікроагресія як перешкода до конструктивного діалогу. Набуття практичних умінь щодо виявлення мікроагресії в мовленні. Твори кінематографу (зокрема художні фільми), де порушено проблеми дискримінації. Поради щодо їх перегляду.	0	1	0,5	1,5
6	Джерела мікроагресії, можливі наслідки цього явища. Формування вміння виявлення джерел мікроагресії.	0	1	0,5	1,5
7	Вплив мікроагресії на адаптаційні здібності людини. Ознайомлення з дослідженням про вплив мікроагресії на адаптаційні здібності людини.	0,5	0,5	0,5	1,5
8	Приховані агресивні повідомлення в репліках діалогу. Типи дискримінації за мовним проявом мікроагресії. Ознайомлення зі способами реагування при виявленні мікроагресії. Формування вміння відстоювання своїх «кордонів» як базовий принцип спілкування.	0,5	1	0,5	2
9	Формула ненасильницького спілкування (ознайомлення) як способом ведення аргументованих діалогів.	0,5	0,5	0,5	1,5
10	Опрацювання вміння складання діалогу відповідно до запропонованої ситуації мовлення (рольова гра, аналіз дій тощо).	0,5	0,5	0	1
11	Підсумки та узагальнення: презентація умінь ведення аргументованих діалогів (за запропонованими ситуаціями).	0	0,5	0,5	1

Список рекомендованих джерел

1. Derald Wing Sue PhD. Microaggressions in everyday life [Електронний ресурс] // Psychology Today. — 17.11.2010. — Режим доступу до ресурсу: [Microaggressions: More Than Just Race | Psychology Today](#)
2. Lui P. P., Quezada L. (2019). Associations between microaggression and adjustment outcomes: A meta-analytic and narrative review [Електронний ресурс] // Psychological Bulletin. — 2019. — No145(1). — P. 45–78. — Режим доступу до ресурсу: <http://dx.doi.org/10.1037/bul0000172> .

3. Marshall B. Rosenberg PhD. Nonviolent Communication. 2015. PuddleDancer Press. 244 p.

4. Зарядка з медіаграмотності. Розроблено командою проєкту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність" IREX для виставки Data CTRL Centre (жовтень-листопад 2020). [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/zaryadka-z-mediagramotnosti.pdf>

5. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в межах проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX, 2021. 400 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/12d-e_online_curriculum_6s_8-1.pdf; <https://www.aup.com.ua/mm/>

6. Інфомедійна грамотність. Навчально-методичні матеріали для учителів. Платформа МОН для дистанційного та змішаного навчання учнів 5-11 класів та методичної підтримки вчителів «Всеукраїнська школа онлайн». [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://lms.e-school.net.ua/irex>

7. Ірискіна Ірина. Трансгендерність от ЧЖ до Х [Електронний ресурс] // Update. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: https://update.com.ua/speteproekt_tag987/transgender/.

8. Конструктор вирав. Інтерактивний збірник практичних завдань з інфомедійної грамотності, інтегрованої до фахової підготовки студентів-журналістів. Колектив авторів. Відп. ред. та упоряд. Будівська Г., Дуцик Д., Тараненко О. Київ: IREX, 2022. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/konstruktor-vprav-irex/>

9. Курс з медіаграмотності «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» <https://verified.ed-era.com/>

10. Малахова Ж. Д. Викладання соціології : досвід інноваційних прийомів : навч. посібник / Ж.Д.Малахова, В. М.Огаренко. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 280 с. — Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1584072026374/sotsiologiya/vikladannya_sotsiologiyi_dosvid_innovatsiynih_priyomiv.

11. Методика інтеграції в проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність»: збірник матеріалів / Редкол.: В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. — Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси, 2022. — 160 с. - [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://www.aup.com.ua/zbirnik-materialiv-metodika-integr/>

12. Методичні матеріали онлайн-курсу Very Verified від IREX. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://filter.mkip.gov.ua/vykladacham-ta-studentam/>

13. Набір для класної та позакласної роботи «Як аналізувати медіа критично». К.: IREX в Україні, 2020. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/12d-s_universal_handouts-1.pdf

14. Навчально-методичні матеріали для вчителя «Інфомедійна грамотність на уроках української мови» для 8-9 класів. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon/navchalno-metodichni-materiali-dlya-vchitelya-infomedijna-gramotnist-na-urokah-ukrayinskoyi-movi-dlya-89-klasiv>

15. Освітній серіал на платформі Дія. Цифрова освіта — «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» <https://osvita.diaa.gov.ua/courses/very-verified%20>

16. Офіційний сайт української мови [Електронний ресурс] // Офіційний сайт української мови. — Режим доступу до ресурсу: <https://ukrainskamova.com/>.

17. Пасько Я. І., Білецький В. В., Савенкова М. С., Бурега В. В. Логіка : навчально-методичний посібник / Заг. ред. Бурега В. В. Донецьк : ДонДЦУ, 2004.

18. Універсальний урок для учнів 8-11 класів «Як українцям зберегти єдність: протидія стереотипам та мові ворожнечі». Розроблено експертами міжнародної організації IREX у межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Конспект уроку, презентація, роздаткові матеріали. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/drive/folders/1TsMNZFpNGMI4WH1ZCGhvo4cQqiDq9CO6?usp=sharing>

19. Урок для учнів 9 класу. Діалог. Вправа «Аргументація “за” і “проти”» Розроблено експертами міжнародної організації IREX у межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Конспект уроку, презентація, роздаткові матеріали. [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <https://drive.google.com/drive/folders/19R0fV0Vi5bF1kK9TyeWIduGCAZnR8B4Z>

20. Урок мовленнєвого розвитку для учнів 9 класу. Складання та розігрування діалогів відповідно до певної ситуації. Розроблено експертами міжнародної організації IREX у межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Конспект уроку, презентація, роздаткові матеріали. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: https://drive.google.com/drive/folders/1AjhTuH2aLL3pXxR_YrdxTxOnU_9AER_Yc

21. Як Нік Вуйчич боровся з булінгом у своєму житті [Електронний ресурс] // YouTube. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=BzXb7J8FMcw>.